

Цитування:

Дідківський Р. В. Субкультурний протест як форма культурної трансформації в умовах цифрової епохи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 2. С. 146–151.

Дідківський Руслан Володимирович, аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0009-0004-1622-6829>
dkr3124.rdidkivskiy@dakkkim.edu.ua

Didkivskiy R. (2025). Subcultural Protest as a Form of Cultural Transformation in the Conditions of Digital Age. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 146–151 [in Ukrainian].

СУБКУЛЬТУРНИЙ ПРОТЕСТ ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ

Метою дослідження - комплексно проаналізувати феномен субкультурного протесту як форми культурної трансформації в умовах цифрової епохи, зокрема в українському контексті війни, візуальної комунікації та змін у культурній ідентичності, виявити характерні візуальні та семіотичні стратегії протесту, а також простежити їхню роль у формуванні нових моделей молодіжної ідентичності та культурного спротиву. **Методологічною основою** дослідження є міждисциплінарний підхід, що інтегрує методи візуального аналізу, візуальний аналіз для виявлення візуальних, семіотичних та комунікативних стратегій субкультурного протесту; контент-аналіз цифрових медіа (соціальні мережі, меми, цифровий арт) для дослідження сучасних форм протестної комунікації; кейс-стаді ключових українських візуальних проєктів протесту (цифрові плакати, NFT-ініціативи, меметичні кампанії) для виявлення локальних особливостей культурного опору в умовах війни; дискурс-аналіз текстів і візуальних матеріалів субкультурних спільнот для аналізу артикуляції альтернативних ідентичностей і соціального спротиву; емпіричне спостереження за онлайн-спільнотами та цифровими платформами — дослідження контенту, реакцій аудиторії та участі у візуальних акціях протесту в реальному часі. **Наукова новизна** полягає в міждисциплінарному аналізі трансформації субкультур у цифрову добу, зокрема в українському соціокультурному контексті, що формується під впливом війни, глобалізації та мережевих технологій. **Висновки.** У цифрову добу субкультура трансформується в гнучке мережеве явище, що поєднує протестну риторичку, візуальну естетику та нові форми ідентичності. Вона слугує не лише каналом вираження спротиву, а й простором культурної самореалізації молоді. Особливо значущим є український контекст, де субкультурна естетика набуває рис національного культурного опору в умовах війни. Водночас інтеграція субкультур у масову культуру супроводжується ризиком втрати критичного потенціалу. У дослідженні уточнено функції цифрового візуального контенту (зокрема мемів) як засобу горизонтального впливу, заснованого на спільному культурному кодуванні, пародії та сатири. Такий підхід дозволяє репрезентувати цифрову субкультуру не лише як маргінальне або молодіжне явище, а як потужну складову сучасного культурного процесу.

Ключові слова: субкультура, цифрові медіа, політична ідентичність, візуальний фольклор, цифрова суб'єктність, емансипація, іронія, сучасне мистецтво, візуальна культура, меми.

Didkivskiy Ruslan, Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts Management
Subcultural Protest as a Form of Cultural Transformation in the Conditions of Digital Age

Research aim: to comprehensively analyze the phenomenon of subcultural protest as a form of cultural transformation in the digital age, particularly within the Ukrainian context of war, visual communication, and changes in cultural identity; to identify characteristic visual and semiotic protest strategies; and to trace their role in shaping new models of youth identity and cultural resistance. **Methodological basis:** The study employs an interdisciplinary approach integrating visual analysis methods to identify visual, semiotic, and communicative strategies of subcultural protest; content analysis of digital media (social networks, memes, digital art) to examine contemporary forms of protest communication; case studies of key Ukrainian visual protest projects (digital posters, NFT initiatives, memetic campaigns) to reveal local features of cultural resistance during the war; discourse analysis of texts and visual materials of subcultural communities to analyze the articulation of alternative identities and social resistance; and empirical observation of online communities and digital platforms—studying content, audience reactions, and participation in visual protest actions in real time. **Scientific novelty:** The study offers an interdisciplinary analysis of subcultural transformations in the digital era, especially within the Ukrainian sociocultural context shaped by war, globalization, and network technologies. **Conclusions:** In the digital age, subculture transforms into a flexible network phenomenon combining protest rhetoric, visual aesthetics, and new forms of identity. It serves not only as a channel for expressing resistance but also as a space for cultural self-realization among youth. The Ukrainian context is particularly significant,

where subcultural aesthetics acquire features of national cultural resistance under wartime conditions. At the same time, the integration of subcultures into mass culture carries the risk of losing critical potential. The study also clarifies the functions of digital visual content (notably memes) as a means of horizontal influence based on shared cultural coding, parody, and satire. This approach represents digital subculture not merely as a marginal or youth phenomenon but as a powerful component of contemporary cultural processes.

Keywords: subculture, digital media, political identity, visual folklore, digital subjectivity, emancipation, irony, contemporary art, visual culture, memes.

Актуальність теми дослідження. У цифрову добу культура зазнає глибоких змін, спричинених глобалізаційними процесами, розвитком цифрових технологій та трансформацією комунікаційних моделей. На цьому тлі субкультура постає як динамічний простір альтернативної ідентичності та форм протесту, що дозволяє молоді та іншим соціальним групам артикулярно висловлювати свої позиції в умовах домінування масової культури. Особливого значення субкультурний протест набуває у цифровому середовищі, де зникає межа між фізичним і віртуальним простором, а естетичні та візуальні практики стають інструментом формування нових наративів. У контексті української реальності, позначеної війною, цифрові субкультурні прояви отримують виразне патріотичне, політичне та емансипативне забарвлення, що вимагає комплексного міждисциплінарного аналізу. Дослідження фокусується на тому, як субкультура у цифрову добу трансформується з маргінального протесту у форму культурного впливу, здатну формувати нові моделі ідентичності, водночас зберігаючи критику існуючої системи.

У контексті цифрової епохи культура переживає глибокі трансформації, зумовлені глобалізацією, діджиталізацією та зміною комунікаційних практик. Однією з найпомітніших форм виявлення соціального і культурного невдоволення стає субкультурний протест, який проявляється як у фізичних просторах (вулиця, сцена, мода), так і у віртуальних середовищах (соціальні мережі, стрімінгові платформи, цифрове мистецтво).

Сучасні субкультури дедалі частіше стають інструментом артикуляції альтернативних ідентичностей, цінностей та наративів, кидаючи виклик домінантним культурним моделям. У цифровому середовищі такі форми протесту набувають нових стратегій і візуальних кодів, стають вірусними, швидко поширюються, залучаючи молодь до активного переосмислення норм. Дослідження субкультурного протесту як форми культурної трансформації дозволяє глибше зрозуміти, як саме нові генерації вибудовують свою культурну ідентичність та реагують на соціальні виклики через естетичні, музичні, візуальні та меметичні практики. В умовах гібридних викликів, що постали перед українським суспільством (зокрема, в умовах

війни), такі практики набувають ще й політичного та патріотичного забарвлення, а тому потребують уважного міждисциплінарного аналізу з позицій культурології, медіадосліджень та філософії культури.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження феномену субкультурного протесту у світовій культурології розпочалися з класичних праць, серед яких особливо виділяються роботи Д. Гебдіга, котрий у своїй фундаментальній праці *Subculture: The Meaning of Style* аналізує субкультуру як комплекс символічного спротиву, що проявляється через стиль, музику та поведінкові моделі молодіжних груп. Його підхід заклав основу для подальшого вивчення субкультурної ідентичності та взаємодії з домінуючою культурою [5, 18–20].

Подальший розвиток теорії субкультур запропонувала С. Торнтон, яка акцентувала увагу на понятті «субкультурного капіталу» як ресурсу для позиціонування в межах молодіжних культурних спільнот. У книзі *«Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital»* показано, як медіа та музика формують внутрішню ієрархію й стильову ідентичність субкультур [9]. Концепції контркультури, розглянуті Т. Роззаком, вносять у дослідження ширший соціокультурний вимір, де молодіжні опозиційні рухи постають як реакція на технократичне суспільство та домінуючі ідеології [6].

С. Голл виводить субкультури на рівень політичної артикуляції культурної ідентичності, наголошуючи на їхній ролі у формуванні альтернативних наративів у глобалізованому світі. Його роботи підкреслюють значущість дискурсивних практик і взаємодії з медіа у підтримці культурного спротиву [3]. П. Вілліс пропонує емпіричний аналіз субкультурних практик як форм опору офіційним соціальним інституціям, зосереджуючись на повсякденних ритуалах і мовних кодах молоді з робітничого класу [10].

У сучасних українських дослідженнях сутність субкультурного протесту розглядається у контексті цифрової культури і війни. Зокрема, Н. Бородіна аналізує жорстокість у мистецтві як соціальний протест, акцентуючи на функції естетики як

інструменту критики та опору в українському контексті [1, 56–60]. П. Герчанівська досліджує антропологічний аспект цифрової культури, підкреслюючи зміни у культурній ідентичності та нові соціальні ролі у інформаційному суспільстві [2, 3–7].

Значний внесок у розуміння ролі цифрових медіа у формуванні субкультурних протестів робить Л. Шифман, яка в монографії «*Memes in Digital Culture*» висвітлює мему як інструменти горизонтального протесту, здатні забезпечувати швидке поширення ідей через пародію та сатиру [7].

Новітні дослідження, зокрема роботи Д. Сизонова та О. Злотник-Шагіної, присвячені психолінгвістичним маркерам інтернет-мемів військового періоду, виявляють, як меметичний дискурс слугує мобілізаційним ресурсом у воєнному контексті, підсилюючи культурну згуртованість і національний спротив [8].

Таким чином, вітчизняна та зарубіжна наукові традиції поєднуються у комплексному аналізі субкультурного протесту, що враховує історичні, соціокультурні та медіааспекти, особливо в умовах цифрової епохи та викликів війни.

Мета дослідження – комплексно проаналізувати феномен субкультурного протесту як форми культурної трансформації в умовах цифрової епохи, зокрема в українському контексті війни, візуальної комунікації та змін у культурній ідентичності, виявити характерні візуальні та семіотичні стратегії протесту, а також простежити їхню роль у формуванні нових моделей молодіжної ідентичності та культурного спротиву.

Виклад основного матеріалу. Сучасні підходи до вивчення культури трактують субкультуру як елемент соціокультурної системи, що відображає альтернативні світоглядні позиції та моделі поведінки, котрі формуються у протиставленні до домінуючих культурних норм. Як підкреслює Д. Гебдіг, субкультурний стиль є не лише проявом естетичної відмінності, але й актом символічного спротиву, в якому фіксується зіткнення поколінь, соціальних класів та ідеологічних уявлень про світ [5, 18–20].

У сучасному культурологічному дискурсі для аналізу функцій субкультур як форм альтернативної культурної комунікації застосовуються концепти «субкультурний капітал» [9, 18], «контркультура» [6, 17–18] та «нові культурні ідентичності» [3; 4]. Ці поняття слугують інструментом опису того, як маргіналізовані соціальні групи формують власні системи смислів, символів і цінностей у відповідь на гегемонію масової культури.

Згідно з позицією С. Торнтон, викладеною у праці «*Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*», субкультури постають як символічні спільноти, що створюють внутрішню ієрархію значущості, стильову відокремленість та естетичну унікальність, яка згодом нерідко піддається процесам комерціалізації [9, 10–40].

У свою чергу, С. Голл розглядає субкультурну активність як форму культурної артикуляції – практику, через яку маргіналізовані групи заявляють про свою присутність у публічному просторі, використовуючи вербальні, візуальні, музичні та інші медіазасоби для самовираження та символічного опору [3; 4]. Також важливими є дослідження П. Вілліса [10], у яких розглядається спосіб, яким молодіжні субкультури чинять опір офіційним інституціям через повсякденні практики – одяг, мову, жаргон, просторову поведінку.

У сучасній українській культурології субкультура розглядається як динамічний простір альтернативної ідентичності та форм протесту, що формує специфічні культурні коди. В умовах цифрової епохи, коли традиційні комунікаційні моделі трансформуються, субкультурний протест набуває нових форм вираження через віртуальні платформи, соціальні мережі та цифрове мистецтво. Зокрема, у дослідженні «Жорстокість у мистецтві як соціальний протест» розглядається використання естетики жорстокості в сучасному мистецтві як форми соціального протесту, що відображає критику існуючих соціальних норм та цінностей [1, 58].

У своїй статті П. Герчанівська розглядає цифрову культуру як ключовий модератор формування нового соціального типу — «людини цифрової культури», що характеризується креативним мисленням, орієнтацією на цифровий обробіток інформації та здатністю адаптуватися до трансформацій інформаційного поля. Зміна соціокультурної парадигми призвела до «розмивання кордону між реальним і віртуальним світом», створення платформи для гібридних воєн і виникнення цифрової нерівності, а також породила кардинальні структурні зміни в інституційній системі суспільства [2, 3–4].

Для глибшого розуміння природи сучасних молодіжних субкультур варто звернутися до історичних прикладів, які слугували архетипами протестної культурної дії впродовж ХХ століття. Прикладами класичних субкультурних протестних рухів є:

– панк-рух у Великобританії (The Sex Pistols, Vivienne Westwood) — протест проти соціальної нерівності, класової ієрархії;

– хіп-хоп у США — вираження боротьби афроамериканської молоді проти расизму та урбаністичної ізоляції;

– рейв-культура — утеча від жорстких соціальних структур через танець, електронну музику, психоделічну візуальність.

Ці рухи функціонують не лише як розважальні, а як культурні наративи опору, що змінюють домінантні моделі сприйняття культури.

Сучасні умови цифрової доби трансформують ці форми опору, надаючи їм нових медіаформатів і каналів поширення. У цифрову добу (з початку 2000-х років і особливо після 2010-х) межі між «високою» і «низовою» культурою, між локальним і глобальним, між митцем і аудиторією стираються. Соціальні медіа (Instagram, TikTok, YouTube, Reddit) створюють нові інфраструктури для культурного протесту, де субкультурна мова набуває візуальних, меметичних та інтерактивних форм.

У цьому контексті зростає актуальність переосмислення самої природи субкультури як динамічного, мережевого явища. Через стирання і переходи між колишніми субкультурами, через їхній взаємовплив та суттєво підвищену релевантність до гегемонної (не локалізованої) культури, концепція субкультури втрачає свій описовий та пояснювальний характер» [7, 60–64]. Це означає, що протестні меседжі більше не потребують фізичного простору — вони функціонують у вигляді візуальних кампаній, флешмобів, хештег-рухів (наприклад: #BlackLivesMatter, #SaveArtUkraine, #FridaysForFuture).

У результаті таких змін протестна естетика почала активно мігрувати в онлайн-простір, де візуальний контент (зображення, відео, колажі, анімація) відіграє ключову роль у формуванні громадської свідомості та мобілізації аудиторії.

Відомими кейсами візуального субкультурного протесту в цифровому середовищі є:

– Революція в Гонконгу (2019) — візуальна ідентичність протестів формувалася завдяки цифровим ілюстраціям, постерам і мемам. Символом став персонаж *Pepe the Frog*, переосмислений як герой протесту.

– Black Lives Matter (США, 2020) — естетика протесту поєднала мурали, соціальні плакати, цифрові іконки з високим ступенем візуального впливу (наприклад, зображення Джорджа Флойда, фраза «*I Can't Breathe*»).

– українські цифрові ініціативи під час війни 2022–2024 років: створення патріотичних NFT-колекцій, цифрового арту,

відео у TikTok, які репрезентують культурну гідність і опір.

Окрему увагу заслуговує феномен української візуальної субкультури, що сформувався у відповідь на повномасштабне російське вторгнення. У цьому контексті цифрове мистецтво набуває мобілізаційного й агітаційного характеру. Молоді художники та ілюстратори, зокрема @masha_druk, @armadillo_cult та інші, створюють серії плакатів, цифрових колажів і графічних серій, які поширюються в соціальних мережах та функціонують як візуальні маніфести опору, здатні об'єднувати аудиторії навколо спільних цінностей.

Особливу роль у цифровому середовищі відіграють мему — короткі візуально-семіотичні одиниці, які завдяки іронії, гіперболі та пародії ефективно комунікують із широкими аудиторіями. У цифровому просторі мему стали не лише засобом розваги, а й інструментом колективного переживання та артикуляції протесту. В умовах війни інтернет-мему набувають функції символічного опору та ідентифікації, сприяючи формуванню культурних наративів солідарності, патріотизму та критичного ставлення до реальності. Як зазначають Д. Сизонов та О. Злотник-Шагіна, інтернет-мему воєнного періоду виконують роль психолінгвістичних маркерів, що виявляють глибинні емоційні реакції суспільства, репрезентують спільні оцінки та посилюють соціальну згуртованість у кризовий час. Автори підкреслюють, що меметичний дискурс дедалі більше перетворюється на «мобілізаційний ресурс», який забезпечує швидку реплікацію знаків, образів і смислів у цифровому середовищі, підтримуючи культурну динаміку протесту [8, 180]. Як зазначає Л. Шифман, мему є не лише елементами цифрової культури, а й інструментами горизонтального протесту, що забезпечують вірусне поширення альтернативних ідеологічних меседжів [7].

Ілюстративними прикладами є:

– Арабська весна (Туніс, Єгипет) — мему широко використовувалися для висміювання авторитарних лідерів і мобілізації протестних рухів;

– Польща, 2020 — під час протестів проти заборони абортів активісти поширювали мему й візуальні колажі з феміністською символікою. Особливо популярним став червоний блискавичний знак, який швидко перетворився на впізнаваний маркер спротиву в цифровому просторі.

Таким чином, цифрове середовище не лише трансформує форми протесту, а й посилює їхню культурну дієвість. Швидкість

поширення, візуальна привабливість та здатність до інтерактивної адаптації надають мемам та іншим цифровим артефактам виняткову силу впливу. У цьому контексті субкультура у цифрову добу постає не просто як форма культурного спротиву, а як гнучка платформа для творення нових ідентичностей — мобільних, фрагментованих, але водночас глибоко вкорінених у локальні контексти, соціальні травми та символічні коди.

Цей процес демонструє адаптивність субкультур до умов цифрового середовища, де протестна естетика не лише мобілізує спільноти, а й формує нові моделі культурної саморепрезентації. Однак поряд із цим постає проблема: наскільки ці нові субкультурні утворення зберігають свій опозиційний характер у добу масової культури та комерційного відтворення?

Історично субкультури виникали як маргінальні форми соціального буття, що акумулювали альтернативні цінності, естетику, риторику спротиву — і слугували простором самоідентифікації для молоді, етнічних меншин або соціально уразливих груп. У цифрову епоху ці субкультурні практики дедалі частіше інтегруються в глобальний культурний обіг, утрачаючи свою первинну контркультурну спрямованість. Дж. Торнтон описує цей процес як «комерціалізацію субкультурного капіталу», коли знаки інакшості, бунту й нонконформізму стають частиною ринку культурних індустрій і набувають статусу модного бренду [9].

У межах цифрових платформ (Instagram, TikTok, Behance, Patreon) субкультурна естетика — готика, панк, рейв, техно, хіп-хоп, антигламур — перетворюється на візуальні стилізації, активно запозичувані сферою моди, реклами, графічного дизайну. Таким чином, хоча субкультурний протест втрачає свою «чисту» опозиційність, він продовжує впливати на формування візуальної мови масової культури, трансформуючи її середини.

У сучасному українському контексті процес комерціалізації субкультурного протесту також набуває дедалі більшої актуальності. Патріотичні або активістські візуальні коди, зокрема стилізовані зображення тризуба, орнамент вишиванки, графічні репрезентації війни поступово інтегруються у сферу маркетингу, перетворюючись на впізнавані брендові елементи. Подібна естетизація протесту, з одного боку, сприяє ширшій популяризації національної символіки та залученню громадськості до культурного нарративу опору. З іншого боку, вона несе ризик розмивання автентичного змісту — коли елементи

субкультурної опозиційності втрачають свій критичний заряд і трансформуються в об'єкти споживання, репрезентуючи радше «трендовий патріотизм», аніж глибоку соціокультурну позицію.

Водночас, щоб краще зрозуміти сутність субкультурного протесту, варто звернути увагу на одну з його ключових рис — формування власної естетики спротиву, яка прямо протистоїть офіційним образам, нормам і символам. У цьому контексті особливе значення мають:

- графіті як форма вуличного висловлювання (від Banksy до українських графіті під час Революції Гідності);

- цифрові колажі та плакатна графіка, що активно поширюються через соціальні мережі;

- відеоарт і візуальні маніфести, які переосмислюють актуальні події через призму суб'єктивної оптики.

Отже, сучасне протестне мистецтво тяжіє до спонтанності, колективного авторства та візуальної шокowości, що дозволяє йому швидко адаптуватися до цифрових медіа. Ці характеристики підкреслюють динамічний і трансформаційний характер субкультурного протесту в умовах цифрової епохи, де важливу роль відіграють не лише зміст, а й форми його візуального втілення.

Наукова новизна статті полягає в міждисциплінарному аналізі трансформації субкультур у цифрову добу, зокрема в українському соціокультурному контексті, що формується під впливом війни, глобалізації та мережових технологій. Уперше серед українських досліджень культури субкультурні практики розглядаються як динамічні форми культурного спротиву, що набувають нових форм вираження у цифровому середовищі через візуальне мистецтво, NFT, соціальні мережі (TikTok, Instagram), меми та інші засоби інтернет-комунікації. Особливу увагу приділено аналізу субкультурного дискурсу в умовах повномасштабної війни в Україні, де цифрові субкультури відіграють роль інструменту мобілізації, актуалізації національної ідентичності та медійного протистояння. Окрім того, у дослідженні уточнено функції цифрового візуального контенту (зокрема мемів) як засобу горизонтального впливу, заснованого на спільному культурному кодуванні, пародії та сатирі. Такий підхід дозволяє репрезентувати цифрову субкультуру не лише як маргінальне або молодіжне явище, а як потужну складову сучасного культурного процесу.

Висновки. Отже, субкультура в цифрову епоху постає як гнучкий, багатовимірний соціокультурний феномен, який водночас

зберігає риси опору та поступово інтегрується у масову культуру. Візуальні, естетичні та медіастратегії субкультур дозволяють не лише виражати протест, а й створювати нові форми ідентичності, які резонують із ціннісними орієнтаціями молодого покоління. У сучасному інформаційному суспільстві, де швидкість обміну знаками та смислами визначає ефективність культурного впливу, субкультурний протест втрачає лінійність і набуває мережевої, поліфонічної структури.

Особливо важливою є українська візуальна протестна культура, яка в умовах війни демонструє здатність перетворювати субкультурну естетику на потужний елемент національного культурного спротиву. Молоді митці, активісти, цифрові художники формують унікальний пласт візуального висловлення, що поєднує локальні патріотичні коди з глобальними візуальними трендами. Таким чином, субкультури виконують не лише естетичну або протестну, а й глибинну культурно-ідентифікаційну функцію.

Водночас варто звернути увагу на виклики, пов'язані з комерціалізацією протестної естетики та ризиками розмивання її автентичності. Інтеграція субкультурних форм у масову культуру може знижувати їхню опозиційність, перетворюючи їх на елементи споживання, що вимагає подальшого дослідження та осмислення.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом трансформації субкультурних рухів у цифровому просторі, їхнього впливу на формування молодіжної ідентичності, а також ролі української візуальної культури у контексті національного спротиву і глобальних культурних процесів.

Література

1. Бородина Н. Жорстокість у мистецтві як соціальний протест". *Вісник: Українські культурологічні студії*. 2023. № 2(13). С. 56–60. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).10](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).10).
2. Герчанівська П. Е. Цифрова культура в інформаційному суспільстві: антропологічний аспект. *Культура і сучасність : альманах*. 2022. № 2. С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2022.270531>
3. Hall S. Critical Dialogues in Cultural Studies / ed. by David Morley, Kuan-Hsing Chen. London : Routledge, 1996. 456 p.
4. Hall S. Cultural Studies and the Politics of Internationalization. *Critical Dialogues in Cultural Studies* . ed. by D. Morley, K.-H. Chen. London : Routledge, 1996. P. 392–410.
5. Hebdige D. Subculture: The Meaning of Style. London : Routledge, 1979. 159 p. 206 p. <https://www.erikclabaugh.com/wp-content/uploads/2014/08/181899847-Subculture.pdf> (дата звернення: 14.05.2025).

6. Roszak T. The Making of a Counter Culture: Reflections on the Technocratic Society and Its Youthful Opposition. Garden City, N.Y. : Doubleday, 1969. 320 p.
7. Shifman L. Memes in Digital Culture. Cambridge, MA : MIT Press, 2014. 211 p. DOI: <https://doi.org/10.7551/mitpress/9429.001.0001>
8. Syzonov, D., & Zlotnyk-Shagina, O. Reactivation of Internet Memes of the Military Era: Psycholinguistic Markers. *Psycholinguistics*, 36(2), 171–197. DOI: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2024-36-2-171-197>.
9. Thornton S. Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital. Cambridge: Polity Press, 1995. 187 p. https://archive.org/details/clubculturesmusi000thor_o2v2
10. Willis P. Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs. Farnborough : Saxon House, 1977. 215 p.

References

1. Borodina, N. (2023). Cruelty in art as social protest. *Visnyk: Ukrainian Cultural Studies*, 2(13), 56–60. [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).10](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).10) [in Ukrainian].
2. Herchanivska, P. E. (2022). Digital culture in the information society: Anthropological aspect. *Kultura i Suchasnist: Almanac*, (2), 3–7 [in Ukrainian].
3. Hall, S. (1996). Critical dialogues in cultural studies (D. Morley & K.-H. Chen, Eds.). London: Routledge. 456 p. [in English].
4. Hall, S. (1996). Cultural studies and the politics of internationalization. In D. Morley & K.-H. Chen (Eds.), *Critical dialogues in cultural studies* (pp. 392–410). London: Routledge. [in English].
5. Hebdige, D. (1979). Subculture: The meaning of style. London: Routledge. 159 p. URL: <https://www.erikclabaugh.com/wp-content/uploads/2014/08/181899847-Subculture.pdf>. [in English].
6. Roszak, T. (1969). The making of a counter culture: Reflections on the technocratic society and its youthful opposition. Garden City, NY: Doubleday. 320 p.
7. Shifman, L. (2014). Memes in digital culture. Cambridge, MA: MIT Press, 211. DOI: <https://doi.org/10.7551/mitpress/9429.001.0001>. [in English].
8. Syzonov, D., & Zlotnyk-Shagina, O. (2024). Reactivation of internet memes of the military era: Psycholinguistic markers. *Psycholinguistics*, 36(2), 171–197. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2024-36-2-171-197>. [in English].
9. Thornton, S. (1995). Club cultures: Music, media and subcultural capital. Cambridge: Polity Press. 187 p. URL: https://archive.org/details/clubculturesmusi000thor_o2v2. [in English].
10. Willis, P. (1977). Learning to labour: How working class kids get working class jobs. Farnborough: Saxon House. 215 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.05.2025
Отримано після доопрацювання 18.06.2025
Прийнято до друку 25.06.2025